

František Graus: Živá minulost (Lebendige Vergangenheit)

Profesor František Graus (1921-1989) se narodil v Brně jako syn německy mluvících židovských rodičů. Patří mezi nejvýznamnější české medievisty 20. století. Počátky jeho profesní kariéry jsou ovšem spojeny s dlouholetým členstvím v Komunistické straně Československa i s významným podílem na utváření oficiálního obrazu minulosti podle metod marxistické historiografie. Spolu se svým přítelem Josefem Mackem, který byl rovněž významným prorežimním historikem, působil v čele nově založené Československé akademie věd. Po vydání dvoudílných *Dějin venkovského lidu v Čechách v době předhusitské* pod vlivem metodiky školy Annales a účasti na mezinárodních kongresech přehodnotil svůj přístup. V roce 1969 se rozhodl emigrovat do západního Německa. Postupně vyučoval na univerzitách v Kostnici, Göttingenu a Basileji. Během svého basilejského působení vydal kromě *Živé minulosti* také monografie *Die Nationenbildung der Westslaven in Mittelalter* nebo *Pest – Geissler – Judenmorde: Des 14. Jahrhunder als Krisenzeit*.

Živá minulost je rozdělena do osmi tematicky navazujících oddílů. Každý z oddílů pojímá odlišnou problematiku původu a tvorby historických tradic ve středověku, dílčích změn v ranném novověku i jejich pozdějšího ožívování či postupného doznívání během historizujícího devatenáctého a ahistorického dvacátého století. Autor ve své knize konstatuje, že tradice nejsou něčím neměnným ani historicky věrným, nýbrž, že se proměňují podle aktuálního kontextu. Spolu s ním získávají na důležitosti, nebo také mizí do téměř úplného zapomnění. Jednotlivé prvky dobové rétoriky ovlivňují rovněž narativní výstavbu daného tradovaného textu. Typickým příkladem novodobé tradice, která zcela změnila původní význam tradovaného mýtu je pověst o návratu Fridricha II. Během staletí došlo k záměně méně reprezentativního Štaufského panovníka za jeho stejnojmenného předka, císaře Fridricha Barbarossu.

Literatura

František GRAUS, *Živá minulost: Středověké tradice a představy o středověku*, Praha 2017.

Naděžda MORÁVKOVÁ, *František Graus a československá poválečná historiografie*, Praha 2013.